

PARTENERII SUDICI

Politica europeană de vecinătate (PEV) privește Algeria, Egiptul, Israelul, Iordania, Libanul, Libia, Marocul, Palestina, Siria și Tunisia. Ea constă în politici bilaterale între UE și fiecare dintre cele 10 țări partenere, plus un cadru de cooperare regional, Uniunea pentru Mediterana. În 2011, ca răspuns la revoltele din vecinătatea sudică, UE și-a sporit sprijinul pentru transformări democratice, în cadrul PEV. Ulterior, în 2015, și-a revizuit politica de vecinătate.

TEMEIUL JURIDIC

- articolul 8 din [Tratatul privind Uniunea Europeană](#);
- titlul V din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE): „acțiunea externă” a UE;
- Articolele 206-207 (comerț) și 216-219 (acorduri internaționale) din [Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene](#).

INSTRUMENTE

Politica europeană de vecinătate (PEV) este pusă în aplicare prin programe de cooperare bilaterale (adaptate fiecărei țări), regionale, locale și transfrontaliere (între țările UE și țările învecinate care au o frontieră terestră sau maritimă comună). Acordurile de asociere asigură temeiul juridic pentru relațiile bilaterale ale UE cu Algeria, Egiptul, Israelul, Iordania, Libanul, Marocul, Autoritatea Palestiniană și Tunisia. Acordul de asociere inițiat cu Siria înainte de reprimarea violentă de către guvernul sirian a protestelor publice în 2011 nu a fost niciodată semnat. Negocierile pentru un acord-cadru între UE și Libia au fost suspendate în februarie 2011 și nu au fost încă reluate.

În cadrul PEV, UE și partenerii săi din sud (cu excepția Libiei și a Siriei) au adoptat planuri de acțiune bilaterale, priorități de parteneriat sau programe de asociere. Acestea stabilesc agende pentru reforme politice și economice cu priorități pe termen scurt și mediu, între trei și cinci ani. Reflectând nevoile, interesele și capacitățile UE și ale fiecărui partener, planurile de acțiune ale PEV urmăresc, în special, dezvoltarea unor societăți democratice, echitabile din punct de vedere social și favorabile incluziunii, promovarea integrării economice și a educației, dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii și a agriculturii și facilitarea circulației transfrontaliere a persoanelor.

Instrumentul european de vecinătate (IEV) a fost principalul instrument de finanțare al UE pentru cooperarea bilaterală cu partenerii sudici în perioada 2014-2020. Noul

Instrument de vecinătate, cooperare pentru dezvoltare și cooperare internațională (IVCDCI) – „Europa globală” – va defini cooperarea UE cu aceste țări în perioada 2021-2027. În cadrul noului IVCDCI „Europa globală”, accentul sporit pe combinarea granturilor UE cu împrumuturi din partea instituțiilor financiare europene și internaționale le va permite țărilor partenere să deblocheze niveluri ridicate de finanțare în condiții favorabile pentru investiții. Noul sistem de garanții prevăzut în cadrul acestui instrument va oferi acces la fonduri suplimentare provenite din atragerea atât a investitorilor publici, cât și a investitorilor privați.

La 9 februarie 2021, Comisia Europeană și Înalțul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate au adoptat o comunicare comună prin care se propune o [nouă Agendă pentru Mediterana](#) ambițioasă și inovatoare pentru a relansa și consolida parteneriatul strategic dintre Uniunea Europeană și partenerii săi din vecinătatea sudică. Această nouă agendă se axează pe cinci domenii de politică: (a) dezvoltarea umană, buna guvernare și statul de drept, (b) reziliența, prosperitatea și tranziția digitală, (c) pacea și securitatea, (d) migrația și mobilitatea și (e) tranziția verde: reziliența la schimbările climatice, energia și mediul. În același timp, este prevăzut un plan de investiții economice dedicat țărilor din vecinătatea sudică, menit să sprijine redresarea economică și să îmbunătățească calitatea vieții oamenilor din regiune, inclusiv în urma pandemiei de COVID-19.

UE urmărește și să promoveze accesul pe piață și cooperarea în domeniul migrației și al mobilității cu partenerii săi din sud. În prezent, sunt în desfășurare negocieri pentru acorduri de liber schimb aprofundate și cuprinzătoare cu Marocul și cu Tunisia. Au fost încheiate parteneriate pentru mobilitate cu Marocul, Tunisia și Iordania, iar negocierile cu Libanul sunt în curs de desfășurare. În aceste cadre au fost puse în aplicare diferite proiecte, în special în cadrul [Instrumentului de parteneriat pentru mobilitate](#), lansat în 2016. În plus, o serie de inițiative regionale și bilaterale privind migrația și mobilitatea sunt finanțate în cadrul [Fondului fiduciar de urgență al UE pentru Africa](#), componenta Africa de Nord, în Algeria, Egipt, Libia, Maroc și Tunisia. [Fondul fiduciar regional al Uniunii Europene ca răspuns la criza siriană](#), „Fondul Madad”, le oferă sprijin refugiaților sirieni, persoanelor strămutate în interiorul țării și comunităților locale din Liban, Iordania și Egipt. Fondul Madad a expirat oficial în decembrie 2021, dar proiectele finanțate de acesta se vor derula până în iunie 2025.

Uniunea pentru Mediterana, lansată în 2008 pentru a da un nou impuls Parteneriatului euro-mediteranean, oferă un cadru regional pentru cooperarea dintre statele membre ale UE și 15 țări din zona Mediteranei, inclusiv cei 10 parteneri din sud.

SITUAȚIA ACTUALĂ

A. Algeria

În calitate sa de actor major pe plan regional și important producător de energie, Algeria este un partener-cheie al UE în vecinătatea sa sudică. În anul 2005 a intrat în vigoare un acord de asociere. UE și Algeria nu au adoptat încă [prioritățile parteneriatului](#) pentru perioada 2021-2027, activitățile continuând, așadar, pe baza priorităților adoptate în cadrul Consiliului de asociere din martie 2017. Prioritățile parteneriatului instituie un cadru reînnoit pentru angajamentul politic și pentru o

cooperare consolidată, punând accentul pe următoarele elemente: (i) guvernanta și drepturile fundamentale; (ii) dezvoltarea socioeconomică și comerțul; (iii) energia, mediul și schimbările climatice; (iv) dialogul strategic și de securitate; și (v) dimensiunea umană, migrația și mobilitatea.

B. Egipt

Relațiile dintre Uniunea Europeană și Egipt sunt guvernate de un acord de asociere, în vigoare din 2004. În iunie 2022, cel de-al nouălea Consiliu de asociere UE-Egipt a confirmat că cele două părți asigură un parteneriat eficace și multidimensional, adoptând noi [priorități ale parteneriatului](#) pentru a-și structura relația până în 2027. Acestea respectă noua agendă a UE pentru Mediterana, planul său economic și de investiții și viziunea Egiptului privind strategia de dezvoltare durabilă pentru 2030. UE și Egiptul au decis să aprofundeze în continuare dialogul și cooperarea în jurul a trei priorități principale: (i) o economie modernă și durabilă și dezvoltare socială; (ii) parteneriat în cadrul politicii externe; (iii) consolidarea stabilității.

C. Israel

Relațiile dintre UE și Israel sunt cuprinzătoare, fiind bazate pe importante relații economice și comerciale și pe cooperare tehnică. Având la bază acordul de asociere din 2000, relațiile s-au dezvoltat în mod dinamic în următorii ani, extinzându-se în mod considerabil la nivelul mai multor sectoare. Planul de acțiune UE-Israel, stabilit în 2005, se bazează pe valori comune, cum ar fi democrația, respectarea drepturilor omului, statul de drept și libertățile fundamentale, și promovează integrarea Israelului în politicile și programele europene. În 2009, UE a decis că, pentru ca relațiile să fie promovate la statutul de relații „avansate”, ar trebui să existe progrese în procesul de pace din Orientul Mijlociu. Cooperarea continuă în baza [planului de acțiune PEV din anul 2005](#), a cărui validitate a fost extinsă până în ianuarie 2025.

D. Iordania

UE consideră Iordania ca fiind un partener important, care joacă un rol de stabilizare în Orientul Mijlociu. Acordul de asociere UE-Iordania, în vigoare din mai 2002, oferă temeiul juridic pentru această relație bilaterală. Iordania a fost prima țară parteneră din zona mediteraneeană care a încheiat negocierile tehnice care au condus la un „statut avansat” cu UE în 2010. Un plan de acțiune PEV a fost adoptat în 2012, iar în iunie 2022 au fost convenite noi [priorități ale parteneriatului UE-Iordania](#) pentru a structura relația până în 2027, în conformitate cu noua agendă a UE pentru Mediterana și cu planul său economic și de investiții. UE și Iordania își vor aprofunda în continuare dialogul și colaborarea în jurul a trei obiective: (i) consolidarea cooperării în ceea ce privește stabilitatea și securitatea regională; (ii) promovarea unei stabilități economice durabile; (iii) consolidarea bunei guvernante și a respectării drepturilor omului.

În octombrie 2014, UE și Iordania au lansat un parteneriat pentru mobilitate pentru a gestiona mobilitatea și migrația. În plus, Iordania a beneficiat de asistență macrofinanciară din partea UE în valoare de 1,08 miliarde EUR începând din 2013. Ultimul program de împrumut, în valoare de 700 de milioane EUR, a fost adoptat în 2020. Acesta va ajuta Iordania să sprijine stabilizarea economică, să consolideze sustenabilitatea datoriei publice, să accelereze reformele economice și să limiteze

consecințele economice ale pandemiei de coronavirus. Iordania primește finanțare și în cadrul „Fondului Madad”, Fondul fiduciar regional al UE ca răspuns la criza siriană.

E. Liban

Relațiile UE-Liban se bazează pe acordul de asociere UE-Liban, în vigoare din anul 2006, pe [prioritățile parteneriatului UE-Liban](#), stabilite în 2016, și pe Pactul UE-Liban, care abordează efectele crizei siriene asupra Libanului. Valabilitatea priorităților existente ale parteneriatului a fost prelungită până când se va putea conveni asupra unor noi priorități în cadrul IVCDCI „Europa globală”. Prioritățile parteneriatului se axează pe (i) promovarea creșterii economice și a creării de locuri de muncă; (ii) promovarea guvernancei locale și a dezvoltării socioeconomice; și (iii) promovarea statului de drept și consolidarea securității. Cooperarea UE-Liban include un sprijin specific pentru dezvoltarea capacităților și consolidarea instituțiilor, precum și măsuri în beneficiul societății civile. Consiliul de asociere UE-Liban, care a avut loc în iulie 2017, a convenit să se continue discuțiile în vederea semnării unui parteneriat pentru mobilitate. Cu o populație de 4,4 milioane de locuitori, Libanul găzduiește în prezent aproximativ un milion de refugiați sirieni înregistrați. Libanul primește finanțare în cadrul „Fondului Madad”, Fondul fiduciar regional al UE ca răspuns la criza siriană. În decembrie 2020, UE a anunțat că va lansa, împreună cu ONU și Banca Mondială, un [cadru de reformă, redresare și reconstrucție](#) pentru a „reconstrui un Liban mai bun”, ghidat de principiile transparenței, incluziunii și responsabilității. Cu toate acestea, pe lângă o redresare axată pe oameni, asistența substanțială a UE pentru reconstrucția unui Liban democratic, transparent, favorabil incluziunii și prosper va continua să fie condiționată de obținerea unor progrese concrete în ceea ce privește reformele necesare.

F. Libia

De la căderea regimului Gaddafi, Libia s-a îndreptat treptat spre un război civil, pe fondul unor diviziuni politice, teritoriale, sociale și tribale complexe. Libia mai este cunoscută ca fiind o rută de tranzit în regiunea Sahel pentru traficul de persoane și pentru contrabandă. În acest context, UE încearcă să acorde asistență poporului libian în întemeierea unui stat stabil și favorabil incluziunii. UE sprijină eforturile de mediere ale ONU în direcția încetării ostilităților și întreprinde demersuri diplomatice pe lângă părțile interesate din Libia și din regiune. Libia nu are un acord de asociere și niciun altfel de acord contractual cu UE, însă este eligibilă pentru finanțare în cadrul IVCDCI – Europa globală și al altor instrumente financiare. Instabilitatea locală și regională a transformat Libia dintr-o țară de destinație pentru migrație într-o țară de tranzit, necesitând un răspuns imediat din partea UE pentru a răspunde celor mai urgente nevoi. Prin urmare, Libia a primit finanțare prin intermediul componentei „Africa de Nord” a Fondului fiduciar de urgență pentru Africa al UE, care abordează cauzele profunde ale migrației neregulate și oferă sprijin pentru protecție și gestionarea migrației.

G. Maroc

Dintre partenerii sudici, Marocul are una dintre cele mai dezvoltate relații cu UE. Un acord de asociere este în vigoare din 2000, iar în 2013 a fost adoptat un nou plan de acțiune al PEV. În anul 2008, acestei țări i-a fost acordat „statutul avansat” în cadrul PEV, reflectând ambiția de a consolida cooperarea dintre UE și Maroc și de a sprijini în

continuare reformele economice și politice. Parteneriatul pentru mobilitate dintre UE și Maroc a fost lansat în iunie 2013. Sunt în curs negocierile privind acordurile de facilitare a eliberării vizelor și de readmisie și un acord de liber schimb aprofundat și cuprinzător. În plus, în 2014 a intrat în vigoare un acord reînnoit de pescuit. În conformitate cu două hotărâri ale Curții de Justiție a Uniunii Europene, UE poate pune în aplicare acordurile sale cu Marocul, dar aceste acorduri nu se aplică Saharei Occidentale. Alte hotărâri judecătorești sunt așteptate în 2023.

H. Palestina

UE este principalul finanțator al Autorității Palestiniene, cu o alocare anuală bilaterală orientativă de aproximativ 300 de milioane EUR. Obiectivul general al asistenței UE este de a contribui la consolidarea capacităților unui stat palestinian viabil, independent și democratic, care să coexiste în pace și securitate cu Israelul și cu alte țări vecine. Temeiul juridic pentru relațiile UE cu AP este [Acordul de asociere interimar privind schimburile comerciale și cooperarea](#), încheiat în 1997. UE și Autoritatea Palestiniană au semnat un plan de acțiune al PEV, care a intrat în vigoare în 2013. În același an, UE a oferit Israelului și viitorului stat Palestina „parteneriate privilegiate speciale”, prin care a pus la dispoziție un pachet de sprijin fără precedent în domeniul politic, economic și de securitate, sub rezerva încheierii unui viitor acord privind statutul final. UE este activă în procesul de pace din Orientul Mijlociu (PPOM) și este membră a Cvartetului pentru Orientul Mijlociu, acționând în direcția unei soluții bazate pe coexistența a două state, pe baza Foii de parcurs pentru pace din 2003. În iunie 2022, Comisia Europeană a aprobat o nouă alocare bilaterală pentru Palestina, în valoare de 224,8 milioane EUR. Acest nou pachet de asistență este destinat sprijinirii Autorității Palestiniene și proiectelor esențiale din teritoriile palestiniene ocupate. În urma atacului terorist comis de Hamas în Israel, Comisia a anunțat lansarea unei revizuirii urgente a asistenței acordate Palestinei de către UE. Această revizuire nu privește asistența umanitară furnizată prin ECHO. Comisia a anunțat că va tripla ajutorul umanitar prevăzut pentru Gaza, printr-o majorare imediată a acestuia cu 50 de milioane de euro, valoarea sa totală ajungând la peste 75 de milioane de euro.

I. Siria

UE și-a suspendat întreaga sa cooperare bilaterală cu Guvernul Siriei în mai 2011, în urma escaladării violenței și a unei situații inacceptabile în domeniul drepturilor omului. În paralel, UE a adoptat diverse măsuri restrictive, sub forma unor sancțiuni. În conformitate cu [strategia UE privind Siria](#) din 3 aprilie 2017, UE sprijină discuțiile incluzive de pace orientate spre o tranziție politică sub conducere siriană. UE este principalul donator în cadrul răspunsului la criza siriană, iar, din 2011, UE și statele sale membre au furnizat împreună peste [24,9 miliarde EUR](#) pentru ajutor umanitar și asistență pentru dezvoltare, economică și de stabilizare. Începând din 2017, UE organizează anual conferințe la Bruxelles, coprezidate cu ONU, pe tema „Sprijinirea viitorului Siriei și al regiunii”. Obiectivul general al acestor conferințe este de a sprijini poporul sirian și de a mobiliza comunitatea internațională în căutarea unei soluții politice durabile la criza din Siria, în conformitate cu Rezoluția 2254 a Consiliului de Securitate al ONU. Până în prezent, toate conferințele de la Bruxelles au abordat cele

mai grave probleme umanitare și de reziliență care afectează sirienii și comunitățile care găzduiesc refugiați sirieni, atât în Siria, cât și în regiunea învecinată.

J. Tunisia

După revoluția tunisiană din 2011, UE a acordat sprijin politic, financiar și tehnic pentru tranziția democratică a țării. Temeiul legal al relației bilaterale rămâne acordul de asociere, care este în vigoare din 1998. În 2012, având în vedere progresul înregistrat, UE și Tunisia au convenit să instituie un „parteneriat privilegiat”, însoțit de un [plan de acțiune](#) detaliat pentru perioada 2013-2017. Tunisia și UE au lansat un parteneriat pentru mobilitate în martie 2014, care a condus la deschiderea negocierilor privind acordurile de facilitare a eliberării vizelor și de readmisie. [Negocierile pentru un acord de liber schimb aprofundat și cuprinzător](#) au început în octombrie 2015. Însă evoluțiile politice din această țară începând din iulie 2021 au afectat sprijinul UE pentru Tunisia. Uniunea Europeană este pregătită să sprijine toate eforturile Tunisiei de a întreprinde reforme structurale urgente și va continua, de asemenea, să sprijine poporul tunisian pentru a răspunde provocărilor socioeconomice și financiare majore cu care se confruntă această țară.

ROLUL PARLAMENTULUI EUROPEAN

Parlamentul este implicat pe deplin în politica europeană de vecinătate. Prin intermediul comisiei sale pentru afaceri externe, Parlamentul monitorizează punerea în aplicare a PEV, în special în ceea ce privește rapoartele privind progresele înregistrate și revizuirile anuale. Această comisie urmărește situația politică din țările partenere prin schimburi de opinie regulate cu înalți funcționari guvernamentali, experți și reprezentanți ai societății civile. Competențele sale bugetare îi permit Parlamentului să influențeze în mod direct sumele alocate instrumentelor financiare relevante. Aprobarea Parlamentului este necesară pentru încheierea tuturor acordurilor de asociere cu partenerii PEV sudici. De asemenea, Parlamentul trebuie să aprobe orice nou acord comercial, inclusiv viitoarele acorduri de liber-schimb aprofundate și cuprinzătoare cu Marocul și cu Tunisia.

Prin intermediul [delegațiilor permanente](#) se asigură relații bilaterale regulate cu parlamentele țărilor partenere din sud. Astfel, relațiile cu parlamentul Marocului au fost intensificate prin crearea unei comisii parlamentare mixte în 2010. Ulterior, au fost create comisii parlamentare mixte cu Tunisia, în 2016, și cu Algeria, în 2018. Relațiile parlamentare cu Siria sunt suspendate ca urmare a războiului civil, iar contextul actual din Libia împiedică și relațiile interparlamentare. Parlamentul a participat la mai multe misiuni ale UE de observare a alegerilor în țările partenere din sud și oferă asistență Tunisiei în cadrul programului său de sprijinire a democrației. La nivel regional, Parlamentul participă la Adunarea Parlamentară a UpM, care organizează o sesiune plenară și diverse reuniuni ale comisiilor o dată pe an. Parlamentul Marocului deține, în prezent, președinția prin rotație a Adunării Parlamentare.

[Kirsten Jongberg / Christos Trapouzanlis / Camelia Oaida](#)
10/2023

